

Rozpočet EU

- Odlišuje se jak od státního rozpočtu jednotlivých zemí, tak i od rozpočtů mezinárodních organizací.
- Je poměrně malý (maximální podíl rozpočtu na HND Unie je stanoven na úrovni 1,24 %) srovnej např. rozpočet Estonska, Švédska či USA.
- Nevyužívá se jako nástroj proticyklické stabilizační politiky, tj. nemůže skončit v deficitu.
- Značně omezená flexibilita (podstatná část výdajů plyne na dvě politiky – jaké?)
- Rozpočtová politika EU nemá svůj základ v daňové politice, ale na základě jednomyslného rozhodnutí Rady disponuje trvale přidělenými příjmy (příspěvkový charakter)
- Je zpracováván víceletý výhled (od roku 1988)

Rozpočet EU

- V průběhu času kvalitativní i kvantitativní rozšíření
- Od 4 mld. euro v roce 1970 až po 140 mld. euro v roce 2010

Důvody pro:

- Možnost provádět vlastní hospodářskou politiku
- Na základě solidarity možnost přerozdělení směrem k chudým regionům

Důvody proti:

- Zatím chybí rozpočtová nezávislost EU + tlaky bohatých a silných zemí
- Nespravedlivé vůči více daňově zatíženým občanům z bohatých zemí (Švédsko, Dánsko, Finsko)
- Ač je relativně malý, jsou s jeho přijetím spojeny dlouhé diskuze, přičemž se značně odchýlí od původního návrhu Komise (viz poslední víceletý plán)

Financování rozpočtu EU

- Původní financování bylo založeno na příspěvcích jednotlivých členských států, jejichž výše byla závislá na výši jejich HDP.
- Do roku 1967 každé Společenství vlastní rozpočet, pak už jen operativní rozpočet ESUO zvlášť
- Rok 1970: schválena současná koncepce financování EU založená na dvou zdrojích:

Vlastní zdroje:

- celní výnosy
- zemědělské vyrovnávací dávky
- příjmy z odvodů z dodávek cukru, mléka, másla a smetany nad stanovené kvóty

Závazné příspěvky vlád:

- část daně z přidané hodnoty vytvořené v členských zemích
- příspěvek jednotlivých členských států stanovený jako podíl na jejich HND

Tradiční vlastní zdroje rozpočtu

- Důvod zavedení?
- V absolutních číslech rostou, ale klesá jejich podíl na celkovém rozpočtu
- Vliv rozšiřování Unie nebo preferenční dohody se 3 zeměmi
- Vliv liberalizace mezinárodního obchodu
- Vliv reforem společné zemědělské politiky
- Tyto zdroje jsou z politického hlediska nejméně problémové (např. ve srovnání s příspěvkem dle HND)

Tradiční vlastní zdroje rozpočtu

- celní poplatky z importu zboží - na základě společného celního sazebníku a uvalená na zboží, jež je dovezeno do EU ze třetích zemí. Členské státy si mohou z celkového objemu vybraných cel ponechat 25% na pokrytí administrativních nákladů souvisejících s provozem celní služby, kterou provádějí jménem celé Unie. Výnosy z cel se podílejí na celkových příjmech rozpočtu zhruba 10 %.

Tradiční vlastní zdroje rozpočtu

- Zemědělské vyrovnávací dávky - ve formě různých celních poplatků na obchod se třetími zeměmi se zemědělskými produkty (viz protekcionistická ochrana unijního trhu a preference výrobků z EU), cukrem, resp. výrobky, které obsahují glukosu. Nestabilní příjem, záleží na vývoji cen, světové ekonomiky. Podíl na rozpočtu klesá (1995 cca 20 %, v současnosti jen okolo 1-2 %)

Závazné příspěvky vlád

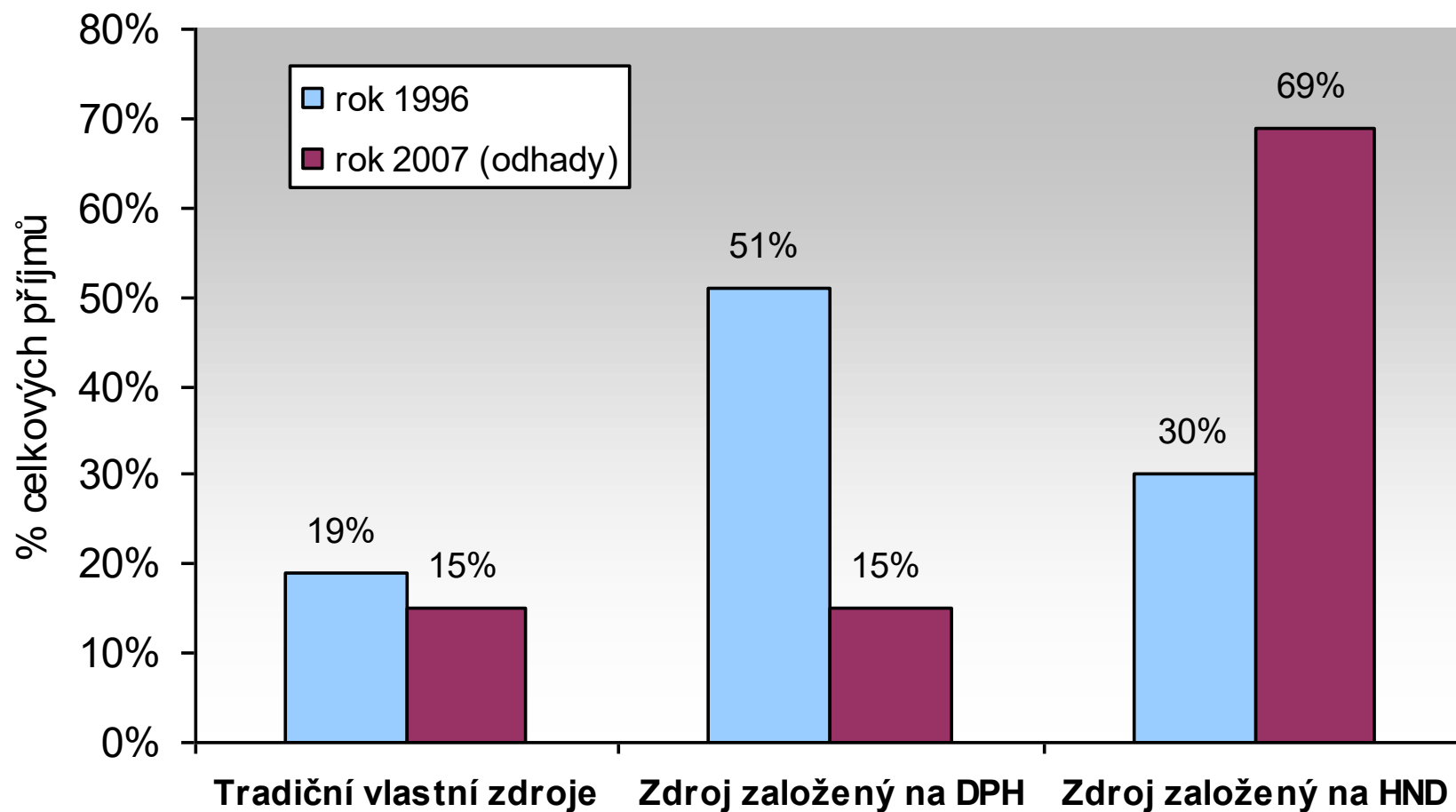
- část daně z přidané hodnoty (DPH) – od roku 1979. vývoj od 1 %, přes 1,4 % až na současných 0,3 % základu daně z přidané hodnoty . Tento příspěvek se postupem času stal hlavním zdrojem financí Společenství. V současné době se, po výrazném snížení procenta odvodu z DPH, na celkovém objemu rozpočtu EU podílí cca 15 %.
- Problematičnost tohoto zdroje je i ve stanovení maxim. vyměřovacího základu
- Relativní nespravedlnost u tohoto zdroje spočívá v tom, že chudší státy mají vyšší výběr DPH a odvádějí relativně více
- Zdanění dle země spotřeby=výhoda pro exportéry

Závazné příspěvky vlád

- **Zdroj založený na HND** (tzv. „čtvrtý zdroj“) zaveden v roce 1988 jako reakce na názory vlád některých členských zemí, které považovaly přepočtenou DPH za ne zcela objektivní hledisko. Vypočítává dle hrubého národního důchodu (HND), přičemž se tento zdroj podílí cca 70 % na příjmech rozpočtu EU a vykazuje z dlouhodobého hlediska, jak absolutní, tak i relativní růst

Zdroje rozpočtu EU v čase

Ostatní zdroje rozpočtu

- daně, které odvádí zaměstnanci EU ze svých platů
- příspěvky nečlenských zemí do některých programů EU
- pokuty uložené společností, které porušily pravidla hospodářské soutěže nebo
- jiné předpisy či zpětně vrácené prostředky z poskytnutých grantů, které nebyly vyčerpány a v neposlední řadě také úroky z opožděných plateb a přebytky z předchozích rozpočtů.
- Tyto ostatní zdroje představují téměř 1,3 miliard EUR, což je pouze cca **1 % rozpočtu**.

Členění výdajů rozpočtu Evropské unie

○ Do Lisabonské smlouvy

- **ZÁVAZNÉ** (*Mandatorní*): použití těchto výdajů je určeno přímo zakladatelskými smlouvami, resp. jinými právními normami.
- **NEZÁVAZNÉ**: o těchto výdajích rozhodují orgány EU (dotace strukturálním fondům, na ochranu životního prostředí, atd.)

■ od Lisabonské smlouvy

!!!Odstranění dělení výdajů na závazné a nezávazné!!!

Výdaje rozpočtu

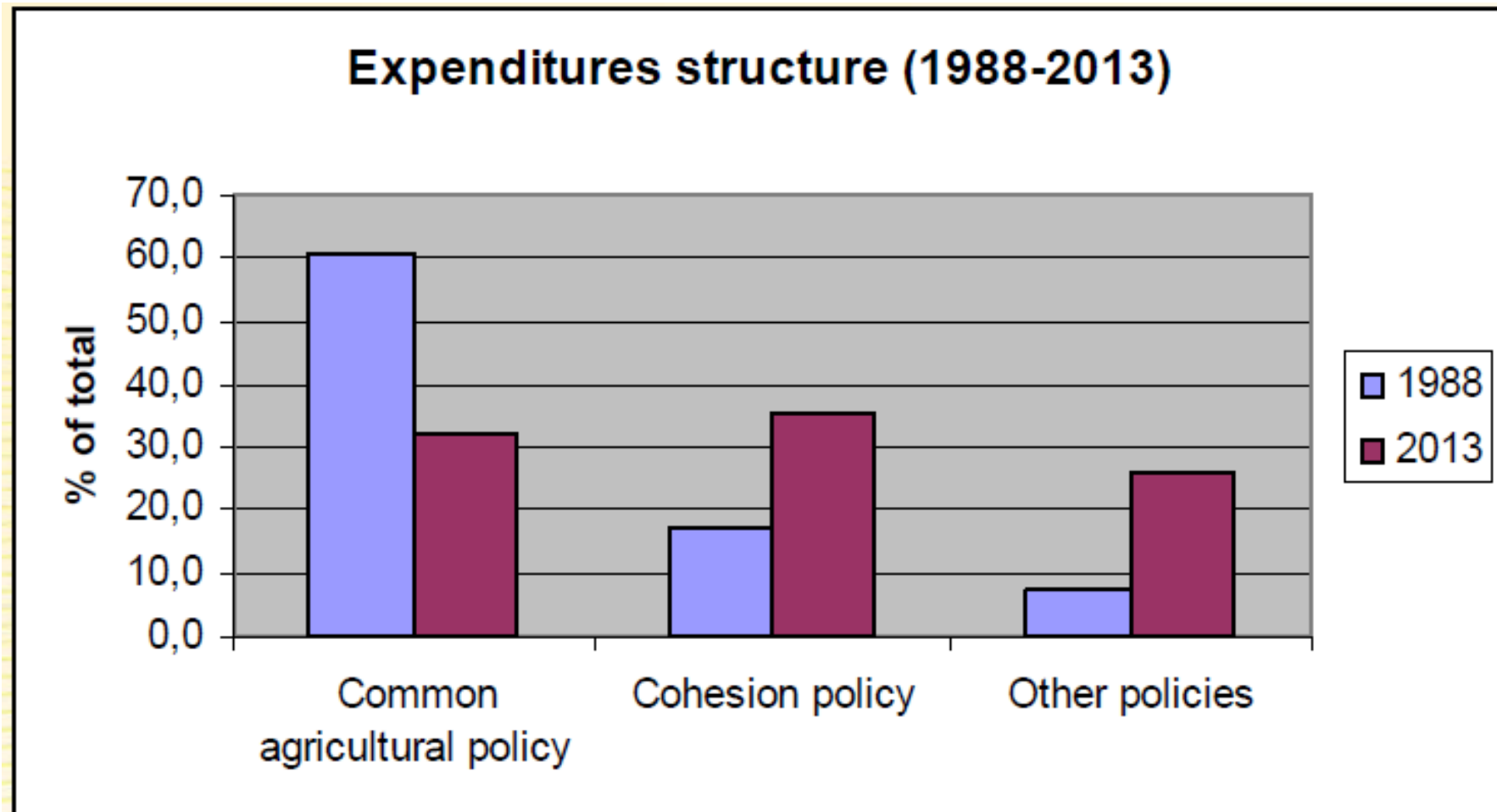
- **Společná zemědělská politika** - povinná položka rozpočtu, nadále představuje největší rozpočtovou položku, ačkoli v posledních letech tento trend klesá. Na výdajích rozpočtu EU se i v současném programovacím období 2007 – 2013 bude podílet v průměru 43 % (v letech 1968 – 1975 to bylo až 93 % rozpočtu). Většina (34 %) zemědělských výdajů směřuje na tzv. přímé platby zemědělcům a na opatření na zemědělských trzích (intervence apod.). Zbytek (9 %) je určen na podporu rozvoje venkova.
- **Strukturální opatření** - výdaje na opatření v rámci politiky soudržnosti tvoří druhou nejvýznamnější výdajovou položku rozpočtu EU (cca 36 % rozpočtových výdajů). Finance plynou do Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Fondu soudržnosti.

Výdaje rozpočtu

- **Výdaje na posílení konkurenceschopnosti EU** - cca 8,5 % rozpočtových výdajů. Jedná se především o výdaje na výzkum a technologický rozvoj, transevropské dopravní a energetické sítě, vzdělávací programy, podporu podnikání a další politiky směřující k podpoře konkurenceschopnosti EU.
- **Spolupráce se třetími zeměmi** - cca 5,7 % výdajů plyne na rozvoj spolupráce s třetími zeměmi, zejména s rozvojovými zeměmi. Značná částka bude vynaložena i na předvstupní pomoc a pomoc v rámci tzv. sousedské politiky.
- **Občanství, svoboda, bezpečnost a právo** - výdaje určené na řízení migrace, boj proti terorismu, ochranu základních lidských práv a na soudní spolupráci. Do této kategorie spadají i programy na podporu kultury, ochranu spotřebitele či evropské audiovizuální produkce.

Výdaje rozpočtu

Vývoj finančního rámce pro léta 2007-2013

- počátky jednání už od roku 2003
- protichůdné zájmy hlavních zemí
- závěrečná dohoda v prosinci 2005

příděly na závazky	návrh Evropská komise	návrh Lucemburska (VI/2005)	návrh Velké Británie z 5.12.	schválený finanční rámec
Hlava 1: Udržitelný růst	471	379	369	380
1a. Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	133	72	72	72
1b. Soudržnost pro růst a zaměstnanost	339	307	297	308
Hlava 2: Ochrana a správa přírodních zdrojů	405	378	367	367
z nichž: zemědělství – výdaje související s trhem a přímé platby	301	295	293	293
Hlava 3: Občanství, svoboda, bezpečnost a spravedlnost	25	11	10	10
Hlava 4: EU jako globální partner	95	50	50	50
Hlava 5: Správní výdaje	29	50	49	50
Příděly na závazky celkem	1 025	871	847	862
Příděly na závazky k HND	1,24 %	1,06 %	1,03 %	1,045 %

Rozpočtové období 2007 - 2013

Kapitoly	Celková výše výdajů 2007-2013 v mil.EUR	v %
1. Udržitelný růst	382 139	44,2
1a) konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	74 098	8,6
1b) koheze pro růst a zaměstnanost	308 041	35,6
2. Udržitelnost a správa přírodních zdrojů	371 344	43,0
3. Občanství, svoboda, bezpečnost a spravedlnost	10 770	1,2
3a) Svoboda, bezpečnost, spravedlnost	6 630	0,8
3b) Občanství	4 140	0,5
4. Evropská unie jako globální partner	49 463	5,7
5. Administrativní náklady	49 800	5,8
Kompenzace	800	0,1
Celkové náklady	864 316	100,0

Rozpočtové období 2014 - 2020

VÍCELETÝ FINANČNÍ RÁMEC 2014 - 2020								
<i>mil. EUR v běžných cenách</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
1. Inteligentní růst podporující začlenění	63 972	66 812	69 304	72 342	75 270	78 751	82 466	508 918
1a Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	16 457	17 553	18 345	19 794	21 095	22 927	25 026	141 197
1b Hospodářská, sociální a územní soudržnost	47 434	49 171	50 864	52 447	54 065	55 707	57 316	367 005
2. Udržitelný růst: přírodní zdroje	59 304	59 598	59 908	60 191	60 267	60 344	60 422	420 035
výdaje na přímé platby a tržní opatření	44 130	44 368	44 628	44 863	44 889	44 916	44 942	312 737
3. Bezpečnost a občanství	2 179	2 246	2 378	2 514	2 655	2 801	2 950	17 723
4. Globální Evropa	8 335	8 750	9 142	9 432	9 824	10 269	10 509	66 261
5. Administrativa	8 721	9 076	9 483	9 919	10 346	10 787	11 254	69 585
6. Kompenzace	29	0	0	0	0	0	0	29
Závazky celkem	142 539	146 482	150 215	154 398	158 363	162 952	167 602	1 082 551
Platby celkem	135 866	141 901	144 685	142 771	149 074	153 362	156 295	1 023 956

Pravidla EU rozpočtu

1. Zásada jednotnosti a správnosti
2. Princip ročního rozpočtu
3. Zásada vyrovnanosti
4. Zásada zúčtovací jednotky
5. Zásada obecnosti
6. Zásada specifikace položek
7. Zásada správného finančního řízení
8. Zásada průhlednosti (transparentnosti)

Procedura dle LS

- Orgány EU do 1.července sestaví odhad svých výdajů
- Komise sestaví do 1.září návrh rozpočtu na příští rok
- Rada přijme stanovisko (včetně návrhů změn) a předá jej EP (do 1.října)
- EP má 42 dní na schválení v prvním čtení, když ale rozpočet neprojde pošle jej zpět do Rady (ta když do 10 dní schválí změny navržené EP, je rozpočet přijat)
- Pokud ale Rada nesouhlasí se změnami EP svolá se Dohodovací výbor (paritní zastoupení Rady a EP) – má 21 na to, aby našel shodu, účastní se i Komise, která v případě nenalezení shody navrhne nový rozpočet
- Když se Dohodovací výbor dohodne, pak mají EP a Rada 14 dní na schválení rozpočtu
- **Rozpočet je přijat**: (i) ani jeden orgán se už nevyjádří; (ii) jeden ho schválí, druhý se nevyjádří; (iii) oba jej schválí; (iv) EP jej schválí, Rada zamítne=>EP do 14 může schválit s konečnou platností (1/2 všech členů a 3/5 odevzdaných hlasů)
- **Rozpočet je nepřijat** (Komise předkládá nový návrh): (i) zamítnou jej oba; (ii) jeden orgán jej zamítne a druhý se nevyjádří; (iii) zamítne jej EP a Rada schválí

Rozpočtové provizorium

možné čerpat finanční prostředky na období jednoho měsíce pro každou kapitolu nebo oddíl rozpočtu ve výši $1/12$ prostředků určených na tuto kapitolu či oddíl v minulém rozpočtovém roce. Přitom to nesmí být částka, která by přesahovala jednu dvanáctinu prostředků, které jsou stanoveny v připravovaném návrhu rozpočtu.

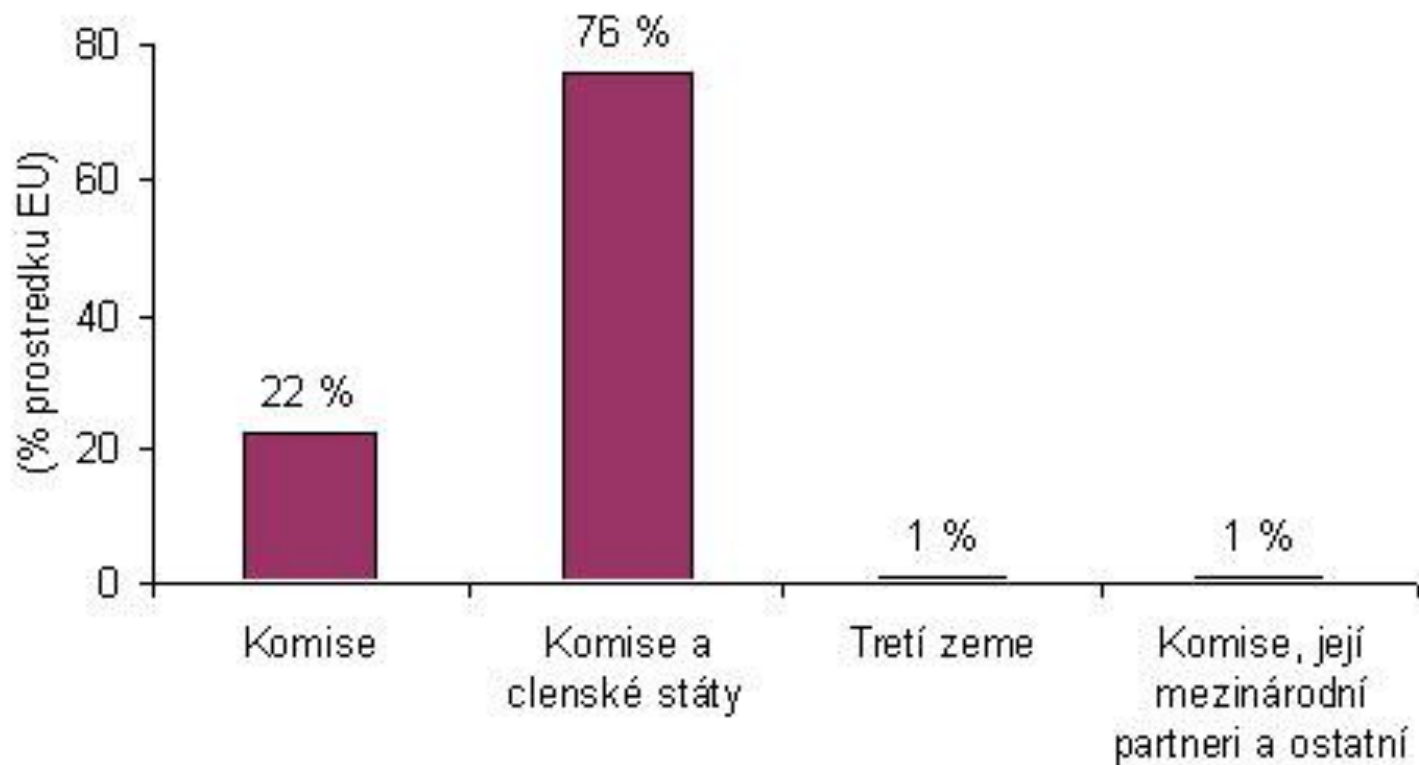

Provádění rozpočtu

- Rozpočet provádí Komise, a to na vlastní zodpovědnost a v mezích určených prostředků.
- ***sdílené řízení*** – s prostředky hospodaří v podstatě orgány jednotlivých členských států
- existuje systém kontrol
- ***Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF)***

Provádění rozpočtu

Kdo spravuje finanční prostředky EU?

Rozdíl mezi příjmy a odvody ČR a EU rozpočtu

VÝVOJ ČISTÉ POZICE ČR VŮČI ROZPOČTU EU OD ROKU 2016 DO 30. ČERVNA 2020

	2016		2017		2018		2019		1. 1. - 30. 6. 2020		2004 - 30. 6. 2020	
	mil €	mil Kč	mil €	mil Kč	mil €	mil Kč	mil €	mil Kč	mil €	mil Kč	mil €	mil Kč
Příjmy z rozpočtu EU												
Strukturální akce	3 253,7	87 957,3	2 434,1	64 090,5	2 345,8	60 154,0	3 235,7	83 067,0	1 990,1	52 391,3	38 274,7	1 007 514,9
SF	1 783,4	48 210,5	1 252,0	32 965,7	1 610,1	41 286,7	2 437,1	62 565,3	1 424,2	37 494,2	25 525,4	671 363,4
CF	1 470,3	39 746,8	1 182,1	31 124,8	735,8	18 867,3	798,6	20 501,7	565,9	14 897,1	12 749,3	336 151,5
Zemědělství	1 196,2	32 335,5	1 114,9	29 354,9	1 168,4	29 961,9	1 270,0	32 604,3	1 127,4	29 679,3	14 508,6	416 228,5
Tržní operace	26,1	704,4	25,7	676,4	14,0	359,4	18,4	473,2	7,2	190,5	460,8	12 568,0
Přímé platby	824,9	22 300,7	828,8	21 821,2	824,7	21 148,1	855,6	21 964,1	837,3	22 043,1	10 223,7	269 322,1
Rozvoj venkova	343,4	9 282,0	258,8	6 815,1	322,0	8 256,1	392,9	10 086,5	279,3	7 353,8	5 016,6	132 318,9
Veterinární opatření	0,9	24,7	1,4	37,4	2,4	61,0	1,1	28,4	0,3	7,0	37,7	989,4
Rybářství	0,9	23,7	0,2	4,8	5,4	137,3	2,0	52,1	3,2	84,9	39,9	1 030,0
Programy EU	167,4	4 524,7	186,7	4 915,6	186,7	4 787,3	165,4	4 244,9	n/a	n/a	1 777,9	47 487,5
Budování institucí	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	28,0	821,6
Komunitární programy	167,4	4 524,7	186,7	4 915,6	186,7	4 787,3	165,4	4 244,9	n/a	n/a	1 750,0	46 665,9
Předvstupní nástroje	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,8	-21,1	0,0	0,0	0,0	0,0	414,5	12 308,8
Phare	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,8	-21,1	0,0	0,0	0,0	0,0	177,9	5 553,3
Ispa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	184,9	5 115,5
Sapard	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	51,7	1 640,1
Kompensace	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	834,2	25 116,7
Celkové příjmy z rozpočtu EU	4 617,2	124 817,5	3 735,7	98 361,0	3 700,1	94 882,1	4 671,1	119 916,2	3 117,5	82 070,7	57 080,0	1 508 656,4
Platby do rozpočtu EU												
tradiční vlastní zdroje (cla)	277,55	7 503,03	268,00	7 056,31	267,23	6 852,64	287,01	7 368,06	124,17	3 268,80	3 326,42	88 411,51
Zdroj z DPH	202,81	5 482,65	218,03	5 740,77	245,24	6 288,57	263,79	6 771,93	161,22	4 244,30	3 257,84	86 771,37
Zdroj z HND	1 154,32	31 204,74	1 124,65	29 612,07	1 421,83	36 460,02	1 452,10	37 278,23	928,30	24 438,30	17 834,02	473 582,07
Celkové platby do rozpočtu EU	1 634,7	44 190,4	1 610,7	42 409,1	1 934,3	49 601,2	2 002,9	51 418,2	1 213,7	31 951,4	24 418,2	648 765,0
Čistá pozice vůči rozpočtu EU	2 982,5	80 627,1	2 125,0	55 951,9	1 765,8	45 280,8	2 668,2	68 498,0	1 903,8	50 119,3	32 661,7	859 891,4